

Bibblans tips:

Tips på hur du ska göra när du gör en livscykelanalys av en vara!

https://bioresurs.uu.se/wp-content/uploads/2016/09/bilagan2009_1_miljopaverkanfranvaggantillgraven.pdf

Jordbruksverket <https://webbutiken.jordbruksverket.se/sv/artiklar/rapporter/odling-miljo-och-klimat/energi/index.html>

Swedwatch, organisation som granskar företag och deras ansvarstagande för människor och miljö.
www.swedwatch.org

Miljömålen: svensk konsumtion och global miljöpåverkan. Allmänna fakta om konsumtionens miljöpåverkan, vilka miljömål vi har i Sverige samt definitioner av olika begrepp.

<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/978-91-620-1280-9.pdf>

Handel, transporter och konsumtion: hur påverkas klimatet? Problematiserar vissa aspekter. Är närodlat alltid det mest effektivt klimatvänliga alternativet?

<https://www.kommers.se/Documents/dokumentarkiv/publikationer/2012/skriftserien/rapport-2012-3-handel-transporter-och-konsumtion.pdf>

Mat-klimatpåverkan fakta från SLU, Sveriges Lantbruksuniversitet:

https://pub.epsilon.slu.se/8710/1/roos_e_120413.pdf

UR Skola: <https://urskola.se/>

SLU, Sveriges Lantbruksuniversitet: www.slu.se

Forskning och framsteg: www.fof.se

DiVA, Digitala Vetenskapliga Arkivet (glöm inte kryssa i Fulltext): <http://www.diva-portal.org/smash/search.jsf?dswid=-5888>

Kaffe

- Naturskyddsföreningens kafferapport *Vem betalar priset för ditt kaffe?*
https://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/kafferapport_lo_0.pdf
- *Rädda liv. Byt kaffe.* Faktaunderlag om kaffeindustrins miljöpåverkan från böna till kopp.
https://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/2007_jordbruk_mat_miljogifter_radda_liv_byt_kaffe.pdf

- Från planta till kopp: <https://johanochnystrom.se/planta-till-kopp>

Kakao

- International Cocoa Organization, klicka gärna på About cocoa: <https://www.icco.org/>
- *Chokladens mörka hemlighet* Rapport från organisationen SwedWatch som granskar företag och deras ansvarstagande för människor och miljö.
https://swedwatch.org/wp-content/uploads/2016/12/chokladens_morka_hemlighet.pdf
- Dokumentär: *The dark side of chocolate* visar både kakaobönans väg från böna till affär, men även om missförhållanden inom industrin:
<https://www.youtube.com/watch?v=7Vfbv6hNeng>

Bomull

- Faktablad *Våra kläder*. <https://www.naturskyddsforeningen.se/skola/energifallet/faktablad-vara-klader>
- *Livscykelanalys av en ekologisk bomullsskjorta: Miljöpåverkan från vaggan till grav*. Examensarbete av Ida Leander och Therese Axelsson på Högskolan i Halmstad: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:239797/FULLTEXT01.pdf>
- *Jeanstygets livscykel* Faktablad från Råd&Rön: https://www.radron.se/globalassets/pdf-tidningen/rrnr7-2011_jeans.pdf
- *Ren bomull, smutsig framställning*. Dokumentär på UR: <https://urkola.se/Produkter/184048-Kvalitet-Ren-bomull-smutsig-framstallning>

Klädproduktion

- SIDA:s information och *Made in Bangladesh*, en svensk film om arbetsförhållanden i en klädfabrik: <https://www.sida.se/Svenska/Har-arbetar-vi/Asien/Bangladesh/resultatexempel/madeinbangladesh/>
- Faktablad: *Klädskolan*. Naturskyddsforeningens faktablad om klädproduktion: <https://www.naturskyddsforeningen.se/skola/faktablad-kladskolan>
- Bilaga till Klädskolan: <https://www.naturskyddsforeningen.se/skola/bilaga-till-kladskolan>
- *Livscykelanalys av en ekologisk bomullsskjorta: Miljöpåverkan från vaggan till grav*. Examensarbete av Ida Leander och Therese Axelsson på Högskolan i Halmstad: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:239797/FULLTEXT01.pdf>
- *Härifrån till hållbarheten: Kläder*. Dokumentärserie på UR: <https://urkola.se/Produkter/200283-Harifran-till-hallbarheten-Klader>

Netflix-tips!

The true cost är en dokumentärsom granskar modeindustrins baksida ur miljö- och etiksynpunkt: <https://truecostmovie.com/>

Palmolja

- *Lär dig mer om palmolja* hos Naturskyddsforeningen: <https://www.naturskyddsforeningen.se/palmolja>
- *The great Palm oil scandal*. Amnestys rapport om missförhållanden och etiska problem inom palmoljeindustrin: <https://www.amnesty.org/download/Documents/ASA2151842016ENGLISH.PDF>
- *The human cost of conflict palm oil* rapport om missförhållanden inom palmoljeindustrin: https://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/ran_the_human_cost_of_conflict_palm_oil.pdf
- Hållbar Palmolja: <http://www.hallbarpalmolja.se/hallbar-palmolja/>
- Råd&Röns granskning av palmoljeindustrin: <https://www.radron.se/artiklar/hogt-pris-for-billig-olja/>
- Naturskyddsforeningen: *Barnarbete och diskriminering av kvinnor vid tillverkningen av palmolja*: <https://www.naturskyddsforeningen.se/nyheter/barnarbete-och-diskriminering-av-kvinnor-vid-tillverkningen-av-palmolja>
- Amnestys granskning av palmoljeindustrin i Indonesien: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/11/palm-oil-global-brands-profiting-from-child-and-forced-labour/>

Köttproduktion

- *Mer kött och soja –mindre regnskog* Rapport från SwedWatch om hur köttindustrin i samband med sojaindustrin bidrar till ökad avskogning. https://swedwatch.org/wp-content/uploads/2016/12/swedwatch_-_mer_kott_och_soja_mindre_regnskog.pdf
- *Livestocks long shadow*. FN:s rapport undersöker i detalj vilken roll köttindustrin spelar i all miljöpåverkan på ett globalt plan. Sök upp det land du fokuserat på, och **plocka endast det du behöver** (du ska inte läsa hela.) <http://www.fao.org/3/a0701e/a0701e.pdf>
- *Köttproduktionens påverkan på miljön*. Uppsats av Elin Nannstedt, Uppsala universitet, som undersöker olika typer av köttproduktioners (kyckling, nötkreatur) påverkan på miljön: <http://files.webb.uu.se/uploader/271/VT12-26-Nannstedt-Elin-Uppsats.pdf>
- *Kött är mer än klimat –köttproduktionens påverkan i ett helhetsperspektiv*. Rapport från Naturskyddsforeningen. https://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/2009_jordbruk_mat_kott_mer_an_klimat.pdf